

Uiterwaard bij Oosterhout lager

OOSTERHOUT – In de Oosterhoutse Waarden, het uiterwaardengebied westelijk van stadsbrug de Oversteek, is de Grondbank GMG begonnen met het verlagen van de landtong tussen de Waal en de plas. Op sommige plekken wordt anderhalve meter weggegraven.

Deze uiterwaardenstrook krijgt straks dezelfde uitstraling als de landtong van de nevengeul van Lent. Hier komt bloemrijk grasland. Het werk is afgestemd op de ontwikkelingen rond de nevengeul bij Lent. Dankzij de verlaging van de landtong kan het water hier in periodes met hoogwater gemakkelijk naar de Waal wegstroom. De vrijkomende grond wordt gestort in de voormalige zandwinplas hier.

Al enkele jaren geleden is afgesproken de Oosterhoutse Waarden opnieuw in te richten en de natuur hier nieuwe kansen te bieden. Staatsbosbeheer is nauw betrokken bij de aanpassingen in dit uiterwaardengebied. Bij de herinrichting wordt ook rekening gehouden met de cultuurhistorie.

In het gebied 'vertellen' de kolken het verhaal van oude overstromingen. De dijken zijn na overstromingen verder landinwaarts gelegd.

De Oosterhoutse Plas is vrij diep, op sommige plekken tot 20 meter, en kent steile taluds. Het zand dat vrijkomt bij de afgraving wordt grotendeels in de plas gestort. De taluds worden langzaam aflopend gemaakt. Ook i-Lent, de aanemer die de nevengeul realiseert, zal hier zand storten. Uiteindelijk wordt zo'n 800.000 kuub zand in de plas gedumpt.

De aanpassing tot natuurgebied gebeurt stap voor stap. Pas na 2020 is de afronding van dit werk. Voorlopig ligt in de Oosterhoutse Plan nog een tijdelijke werkhaven voor schepen voor de afvoer van zand dat gewonnen wordt in de plassen boven het dorp Lent. Bovendien zijn in de plas afmeeren geplaatst. De Oosterhoutse plas dient de komende vijf jaar als overnachtingshaven voor de binnenvaart. Schippers mogen hier overnachten, om zeven uur 's morgens moeten ze weer weg zijn.

RvS niet onder indruk van protest tegen toren

DEN HAAG/DOORNENBURG – Een stedenbouwkundig rapport dat twee echtparen uit Doornenburg inleverden bij de Raad van State is van weinig betekenis.

De echtparen gingen in hoger beroep tegen een bouwplan aan de Mulderswei waarbij een acht meter hoge 'toren' de schakel vormt tussen twee vijf meter hoge woon- en woonwoningdelen, met donkere muren, van een nieuw te bouwen huis. Een wasknijper, voor wie het huis van bovenaf zou bekijken. Het bestemmingsplan moet er voor worden aangepast, omdat het nu een niet bebouwd perceel is met groen, behorend bij een huis aan de Blauwe Hoek. De hoogste bestuursrechter in Den Haag legde het ingediende

rapport al snel terzijde omdat het vooral 'over welstandskwesties ging'. Reden er niet dieper op in te gaan was ook dat beide echtparen niet aanwezig waren op de zitting, in tegenstelling tot de vertegenwoordiger van de gemeente. Van de overige bezwaren – er kan vanuit de toren bij de burens naar binnen gekeken worden – leek de hoogste bestuursrechter niet echt onder de indruk. Hij vroeg zich wel af of dit ontwerp, zoals in de dorpsvisie vermeld staat, structuurversterkend is voor Doornenburg. Volgens de gemeentewoordervoerder slaat die passage echter niet op dit soort individuele plannen, maar op grotere bouwprojecten van meerdere woningen. Uitspraak binnen zes weken.

WEDEROPBOUW

Overal zweren omdat alles vies was

Wat troffen Betuwanaren aan toen ze in 1945 terugkeerden naar hun dorpen? Deel 2: voorzieningen.

door Lisette Wouters

ELST / BEMMEL – Leidingwater en elektriciteit was er niet, kleding en spullen waren er weinig. De Betuwe was vrij, maar het was behelpen in de periode na de oorlog. Dat weet ook Daan Viergever nog, hij was in 1945 tien jaar oud en woonde in Zetten. „Stromend water hadden we in die tijd überhaupt nog niet in Zetten, ook niet voor de oorlog”, vertelt hij. „Jeder had zijn eigen pomp of put bij huis. Na de oorlog moesten we het water dat we oppompten eerst koken, de grond kon namelijk vervuild zijn omdat

■ Daan Viergever, Zetten

overal kadavers lagen. Ongewassen fruit kon je om die reden ook beter niet eten. Zulke voorschriften stonden in Het Betuweboekje, dat kregen we bij aankomst in het gebied. Toch zat ik de eerste dag meteen in de kersenboom.” Sommige dorpen in de Over-Betuwe hadden in tegenstelling tot Zetten wel leidingwater voor de oorlog. In Elden bijvoorbeeld, waar Evert Stunnenberg (1935) woonde. „De waterleiding waarop Elden was aangesloten, was in de oorlog verwoest. Toen we terugkwamen moest een pomp ge-

► **Kate van de Pol uit Angeren liep na de oorlog rond in gevonden Tommy-broeken van de Engelsen**

slagen worden, maar daar was geen materiaal of gereedschap voor en de gemeente had geen tijd om te helpen. Achter het huis vonden we een brandstoftank van een vliegtuig, daarmee gingen we water halen in het dorp. Uiteindelijk heeft mijn vader ergens een pomp opgeduikeld. Die gaf roestig water dat naar ijzer smaakte, maar je kon het drinken. Om te wassen deude dat water ook al niet, kleding werd er geel van. Maar we moesten het ermee doen tot we stromend water kregen. Hoe lang dat geduurd heeft, weet ik niet meer.”

Elektriciteit was er voor de oorlog wel, na de oorlog niet meer. De centrale in Nijmegen was in 1944 uitgevallen. „We gebruikten kaarsen en hadden nog ergens petroleumlampen van vroeger staan”, weet Jan Wessel Jansen (1933) uit Elst zich te herinneren. „Het probleem was echter dat er geen petroleum meer was. We gebruikten benzine. Dat was er meer dan genoeg, maar het brandt veel te hard. Daardoor viel de lamp voortduren uit.” Koken gebeurde voor de oorlog op veel plaatsen op elektrische kookpitten. Toen dat niet meer mogelijk was, kon men gemakkelijk terugvallen op de kolenkachel. Daan Viergever, „Die gebruikte mijn moeder eerder ook nog wel, om soep of stovigliees op te warmen. Nu werd die kachel net als vroeger overal voor gebruikt. Juist doordat we nog een pomp en een kolenkachel hadden, konden we ons gemakkelijk

■ Jan Wessel Jansen, Elst

was het een stuk lastiger geweest.” In de zomer werd de elektriciteit hersteld, weet Viergever nog. „Maar het was vrij provisorisch.

redde in de tijd kort na de oorlog. We konden onder primitieve omstandigheden leven omdat we zelfvoorzienend waren. Als we afhankelijk waren geweest van een waterleiding en elektriciteit,

De kapotte stroomdraden, die toen nog bovengronds liepen, werden gewoon weer aan elkaar gedraaid.”

Wassen gebeurde in de zomer van 1945 net daarvoor in een teil of emmer. „Kinderen en volwassenen wassen zich één keer per week in een zinken emmer, die we voor de haard zetten zodat het water lekker warm werd. Dat was niet anders dan voor de oorlog”, vertelt Kate van de Pol (1926) uit Angeren. Toch was er een verschil, die hygiëne was niet hetzelfde. „Omdat alles vies, nat en koud was, kwamen de mensen onder de zweren en de uitslag te zitten”, herinnert Evert Stunnen-

berg zich. Daan Viergever weet nog dat veel mensen last kregen van Scabiës, een soort schurft die voor een behoorlijk hardnekkige jeukerige uitslag over je hele

■ Evert Stunnenberg, Elden

lichaam kon zorgen. „Er werd gezegd dat je het wel weg kreeg als je goed zou schrobben met groene zeep, maar dat was niet zo. Op gegeven moment kwam het medische team van Quakers

■ **‘Als de pomp het nog maar doet’, was de eerste gedachte van veel Betuwanaren.** foto Exodus Comité

naar de Betuwe, zij hadden een wit papje waar je je hele lichaam mee in moest smeren. Ik weet nog dat mijn moeder me tussen de middag helemaal met dat papje had ingesmeerd, daarna ging ik weer naar school. Het spul had nogal een kenmerkende geur, dus toen ik naast een klasgenoot stond, herkende ik die. „Heb jij vanmiddag ook met de witte kwast gehad?” vroeg ik aan hem. Het hielp wel, de uitslag ging weg.” Kleding was er niet meer zoveel

■ Kate van de Pol, Angeren

die lente, die was geplunderd door de geallieerden, verwoest door de Duitsers of verrot door het water. „We liepen de hele dag in tommy-broeken en oude shirts, gevonden leftovers van de Engelsen”, vertelt Kate van de Pol. „Er kwam ook veel kleding vanuit het westen hiernaartoe, daar werden inzamelacties gehouden”, weet Geert Klomp (1929) uit Bemmell nog. „Die kleding werd naar een verzamelpunt gebracht, waar je iets kon uitzoeken. Maar ook wij liepen die zomer vooral in soldatenkleding die was achtergebleven.” In Elden, waar de Duitse bezetter tot het einde van de oorlog

■ Geert Klomp, Bemmell

had gezeten, was alles nog op de bon. Evert Stunnenberg: „Onze kleding was door de Duitsers uit het raam gesmeten, dat was allemaal verrot. Bij terugkomst in het gebied kregen we bonnen van het Commissariaat Noodvoorziening, voor bijvoorbeeld een overjas, een paar sokken of een onderbroek. Daarvoor konden we wat kleding kopen. Er waren ook mensen die kleding maakten van gevonden parachutestof en er werd kleding uitgedeeld door hulporganisatie HARK. Die kleding was door de bevolking bij elkaar gebracht en werd in het klooster verdeeld onder mensen die het nodig hadden. Het was niet veel bijzonders, maar het was beter dan niets. We deden heel zuinig met onze kleding, we hadden zeker een volledige week hetzelfde aan.”

..... Dit is aflevering 2 van een serie over de tijd net na de bevrijding.

Valburger met porno wil niet in gevangenis

VALBURG/ARNHEM – Volmondig erkende de 51-jarige Valburger dat hij fout is geweest. Ja, hij had grote hoeveelheden kinder- en tienerporno in bezit. Ja, hij verspreide die beelden via de chat. Maar hij hoorde desondanks niet veroordeeld te worden, vinden hij en zijn advocaat. Gisteren ging hij in beroep tegen zijn straf bij het gerechtshof in Arnhem.

In februari vorig jaar besliste de rechtbank dat de man voor 18 maanden de gevangenis in moest, waarvan 8 maanden voorwaardelijk, omdat de politie bij een inval 8.811 foto's en 443 video's op zijn computer met kinder- en tienerporno zag staan. Ook werd een verboden gasrevolver gevonden. Maar de verdachte betwist de rechtmatigheid van die inval. De politie kwam de Valburger op het spoor na te zijn getipt door zijn toenmalige vriendin. Volgens de politie kon die ex-geliefde de man 'in de gaten houden'. Na invoering van de wachtwoorden vond de vriendin in de mailaccounts van de Valburger twee foto's met kinderpornografische foto's erop. Daarop informeerde ze de politie. Volgens hem had hij nooit toestemming gegeven de wachtwoorden te gebruiken. En de huiszoeking is dus voortgekomen uit het onrechtmatig inbreken op de accounts, beweerde hij via zijn advocaat. Ook zou de politie haar hebben gestuurd, wat verboden is. Hij vindt dat het Openbaar Ministerie niet-ontvankelijk moet worden verklaard. Het OM vindt echter dat niks verkeerd ging. De politie heeft de vrouw niet bijgestaan met technische hulpmiddelen. De advocaat generaal eiste 18 maanden celstraf waarvan 8 voorwaardelijk. Uitspraak op 1 mei.

CORRECTIE

Koningsdag Oosterhout

In deze krant stond gisteren per abuis een verkeerd Koningsdag-programma voor Oosterhout. Het juiste is dat op de voetbalvelden van OSC tussen 10.15 en 15.00 uur een vermaakprogramma voor jong en oud is. Entree: 2 euro.

COLOFON

Krant niet ontvangen? Onze excuses. Meld het via dg.nl/service. Vragen? Bel: 088 01 39950.

Hoofredacteur: Ad van Heiningen
Chef nieuws: Michiel Willems

Redactie: Karin Mulder (teamleider, 0481-371510), Joris van Egmond, Bernardo van Hal, Job van der Meer, Rob van der Velden

Editie Betuwe
Mercatorweg 28,
Postbus 9500,
6800 KX Arnhem

Redactie sport:
Pouw Jongbloed (teamleider, 026-3579762), Gerard Borgman, Marco Houterman, Pim Roelofs

Telefoon: 0481-371510
Email: redactie.betuwe@gelderlander.nl en sport.betuwe@gelderlander.nl
Internet: dg.nl

Media-advies en verkoop
Tel: 088-0139991
Email: advertieren.gelderland@wegenermedia.nl

 Op de inhoud en vormgeving van De Gelderlander rust auteursrecht. Voor het overnemen, opslaan en verspreiden, op welke wijze dan ook, heeft u toestemming nodig.

Opmeten van geluid bij varkensstal Gendt blijkt niet goed gedaan

DEN HAAG/GENDT – Het is dat de omwonenden van de nog uit te breiden varkenshouderij aan de Zandvoortsestraat in Gendt een akoestisch rapport hadden laten opstellen, anders hadden ze weinig poot aan de grond gekregen bij de Raad van State gisteren. Daar stonden ze om voor de laatste maal de opgerokte geluidsnorm voor het vullen van voedsilo's en luchtwassers aan te vechten. Uit dat rapport van De Roe-ver Omgevingsadvies blijkt dat het geluid van het vullen van silo nummer 2 niet 48 maar 51 decibel geeft op de gevel van Zandvoortsestraat 7, en dat er 53 decibel ver-

gund is voor het vullen van silo 1, terwijl dat maar 51 hoeft te zijn. Te ruim dus. Iets dat de gemeente Lingewaard en de varkenshouder alleen maar konden beamen. Een lastig punt voor de hoogste bestuursrechter, want de omgevingsvergunning is al in 2012 gegeven en na bezwaren van de omwonenden al twee maal op deze geluidsnorm aangepast. De RvS had in een tussenuitspraak aan de gemeente gevraagd om alleen nog dat deel van het besluit aan te passen. Met zo'n bestuurlijke lus is de vergunning eigenlijk al goedgekeurd en is afkeuren voor de RvS nog heel lastig. Nu de aanpassing

weer niet goed bleek zoekt ook de RvS een oplossing. Gemeente en varkenshouder vroegen daarom aan de RvS zelf de geluidsnorm vast te stellen. Een lastig punt voor de hoogste bestuursrechter, want de ene silo kan ze de norm wel naar beneden bijstellen, maar ze kan die voor de andere silo niet zomaar oprekken. Over het andere bezwaar – dat er geen bijzondere omstandigheden zijn waarop de gemeente überhaupt tot het oprekken van de norm was gekomen – vond de RvS dat al uitspraak was gedaan. Uitspraak is binnen zes weken.

‘Rechter, jij moet je mond houden en oprotten’

ARNHEM/LENT/NIJMEGEN – Opgeslokt, hondsbrutaal en verongelijkt. Drie woorden die een 43-jarige Lentenaar typeren, die gisterochtend bij de politierechter verscheen. Hij wordt ervan verdacht afgelopen november een beveiliging in het Nijmeegse Radboudziekenhuis te hebben bedreigd en – door een fiets naar hem te gooien – te hebben mishandeld. Maar zo lang de zaak duurde, een chaotisch kwartiertje, kwam het niet tot inhoudelijke behandeling. In het Paleis van Justitie was al rekening gehouden met de komst van deze bozige en lastige man: twee agenten volgden hem op enige afstand naar de politierechter. Nog voor de rechter twee zinnen had uitgesproken, bleek de zaak

luidkeels in: „Ik wil deze zaak niet-ontvankelijk verklaren.” De rechter deed een poging de procedure met hem door te lopen. „De zaak is in februari aangehouden. Wilt u vanaf dat punt verder of helemaal opnieuw beginnen?” Een antwoord kwam er niet. Wel een minutenlang dierend schouwspel – met een per seconde vijandiger wordende sfeer – waarbij de rechter poogde een gesprek op te starten en de Lentenaar geen antwoorden gaf maar steeds woester zijn uitlatingen deed. „Ik verklaar de zaak niet-ontvankelijk”, schreeuwde hij. „Maar daar ga ik over meneer”, reageerde de rechter. Nieuwe poging door haar: „Me-

Verder kwam ze niet: „Nee, jij moet nu je mond houden en anders moet je maar bewegen. Moven jij, als de zaak ontvankelijk wordt verklaard.” Rechter: „Ik bepaal hier de orde, dus u luistert nu naar mij.” Verdachte: „Als je het maar kort houdt dan.” Onderwijl controleerde een agent tot zijn boosheid ook nog zijn gsm: er was het vermoeden dat er geluidopnames gemaakt werden. Tussen de teksten door werd duidelijk wat de verdachte dwars zit. Volgens hem zijn er video-opnames van hetgeen hem tenlaste wordt gelegd. En hij wil dat de strafzaak alleen verder inhoudelijk behandeld wordt, als die beelden ook ter zitting getoond worden. Daarop kwam de rechter

„Maar het Openbaar Ministerie sabotageert de boel.” Dus kwam de verdachte tot zijn volgende stap: „Ik ga jou wraken, jij bent partijdig, je moet oprotten.” Misschien wel de beste uitweg voor de rechter, die daar van harte mee in leek te stemmen en de zaak wilde sluiten. Dat laatste tot groot ongenoegen van de Lentenaar. „Nee, nee: ik blijf hier. Ik wil nu een andere rechter en jij moet weg. Anders ga ik zelf aan de balie wel vragen of jij vervangen kunt worden.” Alles wat hij kreeg was vier dwingendende handenvan de agenten richting buitentoer. Over enkele maanden zal de zaak verder gaan; met wellicht een andere rechter die ongetwijfeld ook de rechtlijnige aanpak zal

Driel krijgt geldautomaat in Oldenburg

DRIEL/ZETTEN – Driel krijgt een geldautomaat van de Rabobank in zalencentrum De Oldenburg. Die komt in de buitengevel aan de voorzijde, naast de hoofdentree. Naar verwachting wordt de voorziening in augustus geplaatst. Eigenlijk zou Driel een tijdelijke geldautomaat op het Polenplein krijgen, maar de bank heeft de voorkeur voor een vaste locatie en De Oldenburg kwam recent in beeld. Voor de tijdelijke Zettense geldautomaat is een vergunning verleend, maar die plaatsing – op het noordelijk deel van het Julianaplein – zal ook een vergunning zijn.